

Labklājības ministrija
Sociālās integrācijas valsts aģentūra

Dubultu prospekts 71, Jūrmala, LV-2015, tālr. 67769890, fakss 67769495, e-pasts siva@siva.gov.lv

Jūrmalā

Sociālās integrācijas valsts aģentūras Konsultatīvās padomes sēdes protokols

2022.gada 6.jūlijā

Nr.1-22/02

Sēdes sākums: plkst.14:00

Sēdes noslēgums: plkst. 15.10

Sēde notika tiešsaistes programmā ZOOM, tika nodrošināts sēdes surdotulkojums.

Sēdi vada: Ilona Jurševska – Sociālās integrācijas valsts aģentūras (SIVA) direktore

Sēdē piedalās Konsultatīvās padomes (turpmāk – Padome) locekļi:

Pēteris Leiškalns – Latvijas Darba devēju konfederācijas Sociālās drošības un veselības aprūpes eksperts

Aldis Dūdiņš – Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu un invaliditātes politikas departamenta direktors

Ivars Kalniņš – Latvijas Nedzirdīgo savienības valdes priekšsēdētāja vietnieks – viceprezidents

Ieva Leimane - Veldmeijere – Biedrības “Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem ”ZELDA”” direktore

Solveiga Kabaka – SIVA direktora vietniece profesionālās rehabilitācijas jomā

Sēdē uzaicināti:

Prof. Aivars Vētra – Latvijas Rehabilitācijas profesionālo organizāciju apvienības prezidents, Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Rehabilitācijas klīnikas galvenais speciālists fizikālajā un rehabilitācijas medicīnā

Gunta Apele – SIVA direktora vietniece finanšu un IKT jomā

Ludmila Jefimova – SIVA Rehabilitācijas pakalpojumu nodaļas vadītāja
Ilze Ločmele – SIVA ANM plāna projekta galvenā speciāliste metodiķe
Andra Dietlava – SIVA Profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu nodaļas vadītāja

Sēdi protokolē: Liene Saukuma – SIVA eksperte rehabilitācijas pakalpojumu attīstības jomā

Darba kārtība:

ES Atveseļošanās un noturības mehānisma (ANM) plāna projekta “Sociālās un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu sinerģiska attīstība cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem drošumspējas veicināšanai” (turpmāk – Projekts) aktivitāšu realizēšanas gaita:

1. Sociālās un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu pilnveide – jauns integrēts rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas modelis personu ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušanai vai atgriešanai darba tirgū.
2. Kompetenču attīstības centra un apmācības programmu neformālajiem aprūpētājiem izveide.

I.Jurševska - atklāj sēdi un informē par darba kārtību.

L.Saukuma – prezentē Projekta mērķi, aktivitāšu plānu, informē par Projekta aktivitātes Sociālās un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu pilnveide realizēšanas gaitu - jaunu integrētu rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas modeli personu ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušanai vai atgriešanai darba tirgū (1.pielikums).

Sēdes dalībnieki diskutē par iecerēto pakalpojumu sniegšanas modeli.

A.Vētra – diskutē par cilvēka motivāciju iesaistīties rehabilitācijas pakalposmos. Ikdienā rehabilitācijas speciālisti saskaras ar situāciju, kad no vienas puses cilvēkam tiek sniegti rehabilitācijas pakalpojumi, lai optimizētu viņa funkcionēšanu un aizkavētu invaliditāti, bet no otras puses jau rehabilitācijas laikā ir zināms, ka cilvēka motivācija ir saņemt invaliditātes statusu, kas ir pretrunā ar rehabilitācijas mērķi un ietekmē pacienta līdzdalību rehabilitācijā. Iemesli dažādi, tai skaitā sociāli apsvērumi dažādu pabalstu saņemšanai, kas cilvēcīgi ir saprotams. Jādomā par to, kāda būtu motivācija cilvēkam nesaņemt invaliditāti? Otrs būtisks aspekts ir, lai tiktu harmonizēta funkcionēšanas un darbības novērtēšanas metodika sadarbībā ar VDEĀVK. Būtiski, lai datus iegūtu ar vienām un tām pašām metodēm, lai tie būtu salīdzināmi. Būtu nepieciešams vienots un digitalizēts rehabilitācijas plāns, tas varētu būt SIVA pārraudzībā, kurš ietvertu informāciju par visiem novērtējumiem, tajā skaitā personas vides novērtējumu, dažādu rehabilitācijas posmu atspoguļojumu, kas tālāk tiktu nodots VDEĀVK, nodrošinot objektīvu informāciju par pacienta faktisko situāciju, vērtējot darbības zaudējumu un piešķirot invaliditāti. Problemātiski ir tas, ka nav vienota datu nesēja par personu no saslimšanas brīža līdz brīdim, kad tiek piešķirta invaliditāte. Iesaka apmeklēt klīniku Hamburgā, kurā tiek sniegti arodrehabilitācijas pakalpojumi, agrīni

nodrošinot arodrehabilitāciju un uzraugot procesu līdz brīdim, kamēr persona atgriežas darba tirgū vai tiek izlemts, ka persona nevar atgriezties darbā un ir jāpiešķir invaliditāte.

A.Dūdiņš – diskutē par to, ka viena no būtiskākajām problēmām Latvijā ir personu tiekšanās pēc invaliditātes statusa, kam pamatā ir socioekonomiski iemesli. Grūti šādu pieeju ir lauzt, politiski tie ir ļoti nepopulāri lēmumi, paredzot esošās sistēmas uzturēšanu un vienlaikus paralēli veidojot jauno invaliditātes sistēmu atbilstoši mūsdienu invaliditātes paradigmai. Labklājības ministrijā norit darbs pie invaliditātes sistēmas pilnveides. Tiek pilotēta PVO WHODAS 2.0 novērtējuma ieviešana invaliditātes noteikšanā atbilstoši Starptautiskās funkcionēšanas klasifikācijas modelim, lai nodrošinātu standartizētu pieeju invaliditātes noteikšanā. Tāpat ir plānota arī Starptautiskās funkcionēšanas klasifikācijas bērnu versijas ieviešana invaliditātes noteikšanas metodikā. Process norit lēni un pakāpeniski. Attiecībā uz profesionālo rehabilitāciju vairs nav piesaiste tikai invaliditātes statusam. Pateicoties grozījumiem Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā ir paplašināta profesionālās rehabilitācijas mērķa grupa, paredzot pakalpojumu saņemšanu arī personām ar funkcionēšanas traucējumiem. Nepieciešams attīstīt sadarbību starp izveidoto Funkcionēšanas novērtēšanas laboratoriju un VDEĀVK, kā arī veselības resoru. Laboratorija ir izveidota kā vesela metodiskā sistēma/ instrumentārijs funkcionēšanas novērtēšanai, kurā, izvērtējot vismaz vienu daļu pacientu, tiek iegūta būtiska informācija, kas tālāk var kalpot rehabilitācijas plānu sagatavošanai un invaliditātes izvērtēšanai. SIVA pienesums šajā kopīgajā sistēmā būtu ļoti būtisks tieši no arodrehabilitācijas un darbspēju viedokļa.

I.Jurševska – apkopojot iepriekš dzirdēto, uzsver, ka Projektā būtu jāņem vērā ieteikumi par personu atlases kritēriju saskaņošanu ar invaliditātes noteikšanas kritērijiem, personu atlasē varētu sadarboties ar Funkcionēšanas laboratoriju. Attiecībā uz personu motivāciju, uzsver karjeras konsultantu un psihologu lomu rehabilitācijā, lai strādātu ar motivāciju nepadoties un virzīties tālāk un atgriezties darba tirgū.

I.Ločmele – prezentē Projekta aktivitātes Kompetenču attīstības centra un apmācības programmu neformālajiem aprūpētajiem izveide gaitu (2.pielikums).

Sēdes dalībnieki diskutē par Kompetenču attīstības centra un apmācības programmu neformālajiem aprūpētajiem izveidi.

A.Vētra – runājot par Universālo dizainu un tā priekšrocībām, ir arī otra puse, ka cilvēki dzīvo citā reālajā vidē, kas ir tālu no šiem principiem, un reāliem treniņiem vajag pilnīgi citus apstākļus. Vai tiks domāts par šo aspektu?

I.Jurševska – Projektā ir plānots infrastruktūrā iekļaut Universālā dizaina principus. Jau šobrīd redzam, ka ir daudz elementāru lietu, kuras arī nemaksā dārgi un var izmantot ikdienā. Mūsu galvenais uzdevums ir sniegt informāciju un zināšanas par šādas vides izveidi, lai atvieglotu ikdienu.

A.Vētra – Universālais dizains nozīmē būvēt uzreiz priekš visiem, šī vairāk ir vides adaptācija. Ir jādomā par to, kā padarīt vidi iekļaujošu. Precīzāk būtu lietot terminu Iekļaujošais dizains.

I.Jurševska – attiecībā uz terminoloģiju, uzsver, ka tiek lietota terminoloģija, kas atbilst Latvijas tiesību aktiem. Piekrīt, ka Iekļaujošais dizains būtu precīzāks un atbilstošāks termins.

S.Kabaka – papildina, ka risks, ka Universālais jeb Iekļaujošais dizains ir dārgi un ne visiem pieejami, ir apzināts. Galvenais mērķis ir rosināt domāt par iekļaujošu vidi, Kompetenču attīstības centrs būtu vieta, kur smelties idejas.

L.Saukuma – papildina, ka Projekts iekļauj gan Universālā dizaina, gan vides adaptācijas stratēģiju. Universālais dizains ir pieeja, jeb stratēģija vides plānošanā. Plānojot Kompetenču attīstības centra būvniecību, ir nepieciešams ņemt vērā Universālā dizaina principus, lai aptvertu pēc iespējas lielāku lietotāju loku un viņu vajadzības. Vienlaikus nevar iztikt arī bez vides adaptācijas stratēģijām, pielāgojot esošos elementus un adaptējot tos konkrētas personas vajadzībām.

I.Jurševska – pateicas par diskusiju un vērtīgajiem viedokļiem, kopumā virziens ir pareizs. Ņemot vērā, ka Padome šajā Projektā ir iekļauta kā institūcija projekta aktivitāšu saskaņošanai, arī turpmāk tiks sniegta informācija par aktivitāšu norisi un uzklausi viedokļi un priekšlikumi. Nākošā sanāksme varētu tikt plānota septembrī.

Pielikumā:

1.pielikums: prezentācija par ANM projekta mērķi, aktivitātīšu plānu, plānoto sociālās un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu pilnveidi – jaunu integrētu rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas modeli personu ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušanai vai atgriešanai darba tirgū.

2.pielikums: prezentācija par SIVA Kompetenču attīstības centra izveides gaitu.

Sanāksmes vadītāja

I.Jurševska

Protokolētāja

L.Saukuma